

הכרות עם ספר תכניות העבודה הממשלתי

מספר שיעורים מומלץ: 1-2

רציונאל לבחירת הנושא:

ספר תכניות העבודה הממשלתי הוא כלי אקטואלי וחשוב, הנוגע להיותה של הממשלה בישראל דמוקרטית ושקופה. כלי זה מאפשר לכלל אזרחים לפקח על עבודת הרשות המבצעת באופן בהיר ומונגש.

כפי שנהוג בשיעורי אזרחות, השימוש בכלי, כמו גם הידע והמושגים הנוגעים אליו, נלמדים באמצעות עיסוק בסוגיות אקטואליות בעלות חשיבות חברתית, אשר מתכתבות עם חומר נוסף מתכנית הלימודים באזרחות, וביניהם: שטעים בחברה הישראלית, הזכות לשוויון, הגבלת השלטון, מנגנוני פיקוח, ביקורת על השלטון ועוד.

בשיעור המוצע נעסוק במנגנון פיקוח וביקורת מוסדי, אשר ישמש את התלמידים גם בסקירת הספרות במטלת הביצוע.

השיעור מוצע לתלמידי החטיבה העליונה במסגרת שיעורי אזרחות.

מטרות אופרטיביות:

בתחום התוכן:

- התלמידים יכירו את ספר תכניות העבודה הממשלתי
- התלמידים יכירו מנגנון פיקוח וביקורת מוסדי מרכזי
- התלמידים יחשפו לעולם התכנון בסדר גודל ממשלתי

בתחום המיומנות:

- התלמידים יתרגלו שימוש בספר תכניות העבודה הממשלתי כדי לקבל נתונים על הנעשה בממשלה למען קידום סוגיות אקטואליות
- התלמידים יקבלו יכולת ניתוח של תכנית עבודה בסדר גודל של משרד ממשלתי

בתחום הערכים:

- התלמידים יפנימו את ערך המעורבות האזרחית

מושגים מרכזיים ביחידת לימוד:

מנגנוני פיקוח וביקורת מוסדיים, דעת קהל, השתתפות אזרחית, החברה האזרחית, הזכות לשוויון

משאבי למידה:

כיתה רגילה + לוח חכם

מקורות המידע:

ספר תכניות העבודה הממשלתי לשנת 2017 (עמ' 548)

דיווח ביצוע תכניות העבודה הממשלתי לשנת 2017 (עמ' 504-505)

הובלת רפורמה בתחום הספורט, משרד התרבות והספורט (עמ' 3)

- יש לציין, כי כל מורה רשאי לבחור נושא מתוך ספר תכניות העבודה, אשר מתאים לכיתה. לשם כך, עליו לבצע את ההתאמות הנדרשות במערך (לדוגמא, ר' נספח).

מהלך השיעור:

שלב א': איך משפרים את הספורט בישראל?

- הצגת סרטון – שקופית 2
- הצגת כתבה - שקופית 3
- דיון:

האם ידעתם ש:

מספר הספורטאים ומספר מועדוני הספורט במדינת ישראל קטן פי 10-8 ממדינות הדומות לנו בגודלן.

העלויות להשתתפות בפעילות ספורטיבית במדינת ישראל גבוהות יותר ממדינות אחרות. ההישגים הבינלאומיים של ספורטאים במדינת ישראל נמוכים באופן משמעותי ממדינות אחרות - לאחר שלא זכתה במדליה אולימפית בארבעת העשורים הראשונים, מאז שנת ה-90 הצליחה ישראל לזכות ב-9 מדליות במשחקים האולימפיים.

למה חשוב לשפר את הספורט בישראל? על מה הספורט משפיע? מה ההשלכות של מצב הספורט בישראל כיום?

ממה בעיניכם נובע מצב הספורט בישראל?

איך אפשר לשנות את המצב?

האם זו אחריות המדינה לשפר את מצב הספורט?

האם אתם יודעים מה המדינה עושה בכדי לשפר את המצב?

איך אפשר למצוא את המידע הזה?

שלב ב': הכרות עם ספר תכניות העבודה הממשלתי

• הסבר + דיון:

< כיצד נמצא מידע בהיקף רחב על פעילות הממשלה?

אחת מהדרכים שפתוחות בפנינו כאזרחים למצוא מידע מרוכז ובהיקף רחב על פעילות הממשלה הוא באמצעות ספר תכניות העבודה של הממשלה.

< מהו ספר תכניות העבודה הממשלתי?

משרדי הממשלה מציגים לציבור את תכניות העבודה שלהם מידי שנה בספר תכניות העבודה הממשלתי. במסגרתן מוגדרות המטרות הרב-שנתיות והיעדים השנתיים של כל משרד, מפורטות המשימות שהמשרדים יחידות הסמך קבעו לעצמם לשם השגת יעדיהם, ונקבעים מדדי תפוקה (מה המשרד צריך לעשות כדי להשיג את היעד) ומדדי תוצאה (אילו תוצאות יוכיחו שהמשרד השיג את היעד שאליו שאף).

< למה שהממשלה תפרסם ספר תכניות עבודה ממשלתי לציבור? [רצוי לפתוח שאלה זו לדיון]

פרסום ספר תכניות עבודה ממשלתי לציבור מביא את המשרדים למקד את העשייה שלהם, כך שהם יודעים מה המטרות אליהן הם שואפים וכיצד עליהם לממש אותן. יתר על כן, קביעת מדדים מסייעת לממשלה לדעת האם היא אכן הצליחה לממש את המטרות שקבעה. בנוסף, יש ערך לפרסם את הספר לציבור. כך, אזרחים יוכלו לפקח על עבודת הממשלה בנושאים שחשובים להם, ואף ליצור קשר עם הגורמים הרלוונטיים.

שלב ג': ניתוח יעד – הגדלת מספר הספורטאים

• שאלת פתיחה:

< כיצד בעיניכם המדינה צריכה לשפר את מצב הספורט?

אחת מהדרכים שבעזרתן ניתן לשפר את מצב הספורט היא להגדיל את מספר הספורטאים בישראל. הגדלת מספר הספורטאים תסייע לאיתור מוצלח יותר של הכישרונות הצעירים המבטיחים ביותר לקראת ההשתתפות בתחרויות בינלאומיות. בנוסף, הגדלת מספר הספורטאים תגדיל את טווח ההשפעה החיובי של הספורט על החברה – שמירה על בריאות, גיבוש בין קבוצות שונות באוכלוסייה, פיתוח עבודת צוות ועוד. לבסוף, הגדלת מספר הספורטאים תעלה את מעמד הספורט בישראל, כך שיהפוך לענף פופולארי יותר, ולכן גם משוקע יותר.

• הפעלה אפשרית:

< **נושא:** כיצד הממשלה יכולה להגדיל את מספר הספורטאים בישראל?

< **מטרה:** המחשת תהליך התכנון במשרדי הממשלה

< **דרך:** חלוקת הכיתה לשלוש קבוצות, כאשר כל קבוצה צריכה להחליט את מי המדינה צריכה לתקצב במענק של חמישה מיליון ₪ להגדלת מספר הספורטאים בישראל – האם עליה

- לתקצב את התלמידים בבתי-הספר היסודיים, את הספורטאים הבוגרים, או את הנוער שמגיע לרמת אליפות העולם?
- < לאחר הדיונים הפנימיים שכל קבוצה תבצע, על הקבוצה לבחור נציג שיתעמת מול הנציגים האחרים, במטרה לשכנע את הכיתה בעמדת הקבוצה (כמו ב-"דיבייט"). לאחר העימות, תתקיים הצבעה כיתתית כדי לבחור מהו הרעיון המוצלח ביותר.
  - < **חומרי רקע:** רצוי לחלק לתלמידים כתבות שעוסקות במשבר בתחום הספורט, כדי שהדיון יתבסס על נתונים ועובדות [ר' נספח].

● **הצגת חלק מתכנית העבודה של משרד התרבות והספורט – שקופיות 4-9**

● **הסבר:**

- < כיצד נדע האם ובאיזה דרך הממשלה מטפלת בבעיה מסוימת או מקדמת נושא מסוים? ניתן לבצע חיפוש בספר תכניות העבודה, ולהציב מילת מפתח מתאימה (לדוגמא: הגדלת מספר הספורטאים).
  - < כיצד כל תכנית בנויה? יש להסביר את מושגי היסוד בעזרת שקופית ההסבר:
- הגדלת מספר הספורטאים הרשומים והפעילים** זהו היעד שאותו המשרד מנסה להשיג
- הפעלת תכנית "פרחי ספורט" שלב א'** זו אחת מהמשימות המרכזיות שהמשרד צריך לבצע כדי להשיג את היעד
- ילדים המשתתפים בתכנית "פרחי ספורט" בשלב א'** זו אחת מהפעולות שנעשו במשרד שמוודות האם המשימות בוצעו
- ילדים ובני נוער (עד גיל 18) הפעילים בספורט תחרותי** זוהי התוצאה שהמשרד שואף להשיג בשטח

● **דיון:**

- < באלו כלים ומישורים הממשלה יכולה לפעול כדי לקדם נושא מסוים?
- < קידום חקיקה (הצעת חוק המעגן את התמיכה בספורטאים), הפעלת תכניות (קידום הספורט בקרב בני-נוער בכריפריה), ועוד.
- < האם משימות אלה נוגעות לכלל הבעיות בתחום הספורט בישראל שהזכרנו?
- < האם בעיניכם ניתן לפעול בדרכים נוספות להגדלת מספר הספורטאים בפרט ולשיפור תחום הספורט בישראל ככלל?
- < איך נדע שהממשלה אכן ביצעה את מה שהיא תכננה לבצע בהגדלת הספורטאים, כיצד נדע שהיא אכן עמדה ביעדים שהיא הציבה?

1 בהמשך להחלטת ממשלה מס' 6101 מיום 2013.12.8, תכנית לאומית לקידום מדיניות לשם טיפוח, קידום והקמה של תשתית אנושית בספורט באמצעות הגדלת פעילות של קבוצות ומועדוני ספורט לילדים ולנוער, במטרה להגדיל את מספר הספורטאים בישראל ובתוך כך לקדם את הספורט והחברה בישראל.

שלב ד': איך נדע שמשרד התרבות והספורט אכן יישם את תכנית העבודה שלו?

• שאלת פתיחה:

- ◀ כיצד נדע שהממשלה עמדה ביעדים שהציבה לעצמה?
- ◀ אחת מהדרכים שפתוחות בפנינו כאזרחים לדעת האם הממשלה עמדה ביעדים שהציבה לעצמה, היא בעזרת ספר דיווחי ביצוע על תכניות העבודה. בספר זה על כל משרד לדווח האם הוא עמד במה שקבע, ואם לא עליו להסביר מדוע.

• הצגת דיווחי הביצוע על היעד הנבחר - שקופית 10

• הסבר:

- ◀ לדוגמא, מדד תוצאה שקבע משרד התרבות והספורט: ילדים ובני נוער (עד גיל 18) הפעילים בספורט תחרותי – 70,000. כמו שניתן לראות – המשרד התקרב ליעד, והצליח ש-66,783 ילדים ובני נוער יהיו פעילים בספורט תחרותי.

• דיון:

- ◀ האם זהו פער משמעותי בעיניכם?
- ◀ אילו חסמים לדעתכם פגעו בהצלחת המשרד?
- ◀ האם על המשרד לספק במקרה זה הסבר לגבי הפער בין התכנון לביצוע?

שלב ה': סיכום

• דיון מסכם:

- ◀ מי לדעתכם יכול להשתמש בכלי שלמדנו עליו היום, כדי לפקח על עבודת הממשלה?
- ◀ האם אתם חושבים שפניות של אזרחים, של עמותות ושל גופים עסקיים לגופי ממשלה בעקבות הפרסום משפרות את ביצועי הממשלה?
- ◀ איך אתם כתלמידים יכולים להשתמש בכלי הזה?

שלב ו': כתיבת ניירות עמדה- הרחבה אפשרית

• כתיבת ניירות עמדה:

- ◀ ניתן להטיל על התלמידים בכיתה לכתוב ניירות עמדה בנושא זה בקבוצות קטנות (בזוגות או בשלושות), במטרה לשלוח אותם לאחר מכן לגורמים הרלוונטיים במשרד התרבות והספורט.
- ◀ כתיבת הניירות תאפשר לתלמידים להתעמק במצב הספורט בישראל ובתהליך התכנון. בנוסף, כתיבת הניירות תסייע ליצור בקרב התלמידים מעורבות אזרחית פעילה, בנוגע לספר תכניות העבודה ולנושא הספורט.
- ◀ על נייר העמדה להתייחס לנושאים הבאים:
- מה הבעיות הקיימות בתחום הספורט כיום בישראל

- כיצד ניתן לפתור בעיה אחת מרכזית
  - מהן הפעולות המרכזיות שנדרשות כדי לפתור את הבעיה
  - כיצד נדע שאכן הצלחנו לפתור את הבעיה?
- < לאחר שליחת הניירות אל הגורמים הרלוונטיים, ניתן להציג את הניירות בפני שאר החברים לכיתה, בהנחית המורה.

שלב א': איך משפרים את הספורט בישראל?

אתר מנהל הספורט – משרד התרבות והספורט:

https://www.gov.il/he/departments/units/sports_administration

הובלת רפורמה בתחום הספורט (כמו התכנית "פרחי ספורט"):

<http://www.pmo.gov.il/MediaCenter/Documents/%D7%9E%D7%A9%D7%A8%D7%93%20%D7%94%D7%AA%D7%A8%D7%91%D7%95%D7%AA%20%D7%95%D7%94%D7%A1%D7%A4%D7%95%D7%A8%D7%98.pdf>

כתבות:

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4660578,00.html>

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5026727,00.html>

<https://www.mako.co.il/special-love-israel/articles/Article-32f0589e1d75651006.htm>

https://www.mako.co.il/Sports-football-il/israeli-league-q4_2017/Article-5c01be7537edf51004.htm

<http://103fm.maariv.co.il/programs/media.aspx?ZrqvnVq=HDMIDJ&c4t4nzVQ=KH>

<https://www.calcalist.co.il/sport/articles/0,7340,L-3720337,00.html>

<http://www.one.co.il/Article/305417.html>

<http://www.one.co.il/Article/16-17/83,22,3,0/292979.html>

הרחבה לשלב ב': הכרות עם ספר תכניות העבודה הממשלתי

אתר תכניות העבודה הממשלתי:

<http://www.plans.gov.il>

דף מסביר

כתבות על ספר תכניות העבודה הממשלתי לשנת 2018:

<https://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3732600,00.html>

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5126277,00.html>

שלב ג': ניתוח יעד – הגדלת מספר הספורטאים

כתבות לשימוש התלמידים בזמן הפעלה:

<https://www.calcalist.co.il/sport/articles/0,7340,L-3579140,00.html>

<https://www.yediot.co.il/articles/0,7340,L-4855354,00.html>

<https://israelsport.co.il/showArticle-32306>

<http://10tv.nana10.co.il/Article/?ArticleID=1203779>

https://il.boell.org/sites/default/files/sport-site_1.pdf

שלב ד': איך נדע שמשרד התרבות והספורט אכן יישם את תכנית העבודה שלו?

אתר תכניות העבודה הממשלתי:

<http://www.plans.gov.il>

דף מסביר

כתבות על דיווח ביצוע תכניות העבודה הממשלתי לשנת 2017:

https://www.mako.co.il/news-military/politics-q1_2018/Article-36de919ae3a6261004.htm

אפשרות נוספת להעברת השיעור:

ניתן להשתמש בחלק אחר מתכניות העבודה, ולבנות סביבו דיון שונה בתחילת השיעור, במידה והנושא הנבחר פחות מתאים לכיתה.

לדוגמא, ניתן להשתמש בתכנית העבודה לשנים 2017-18 של משרד העלייה והקליטה, יעד 2.8: שיפור מצבם של העולים הנקלעים למצוקה כלכלית, וכך לעורר דיון בכיתה בנושא. דיון מסוג זה יגביר את המודעות של התלמידים לנושא קליטת העולים, לקשיי הקליטה שהם חווים ולחשיבות של השתלבותם בחברה.

[היכנסו לתכנית העבודה של משרד העלייה והקליטה לשנים 2017-18, יעד 2.8, עמ' 394.](#)

בנוסף, כדי לראות האם הממשלה עמדה ביעדים שהציבה, תוכלו להיכנס לדיווחי ביצוע תכניות העבודה לשנת 2017, ולבדוק האם משרד העלייה והקליטה עמד בהתחייבותיו לאוכלוסיית העולים.

[היכנסו לדיווחי ביצוע תכנית העבודה של משרד העלייה והקליטה לשנת 2017, יעד 2.8, עמ' 389-388.](#)